

Доповіді аспірантів.

СВІТОВИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОРГАНІВ ФОРМУВАННЯ СУДДІВСЬКОГО КОРПУСУ

Бурхан-Крутоус Л.А.

аспірант кафедри адміністративного,

права Інституту права ЗВО,

«Міжнародний університет бізнесу і права»

м. Дніпро, Україна

Належне виконання функцій формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня Вищою кваліфікаційною комісією України значною мірою зумовлюються належним чином організованою підготовкою працівників судових органів, що безумовно допомагає забезпечувати компетентність судової системи, а тому виступає важливим елементом формування ефективної системи правосуддя. Більше того, наявність у працівників судових органів належної професійної підготовки є однією з головних передумов того, що судова гілка влади буде користуватися повагою і заслужуватиме її.

Ключові слова: світовий та Європейський досвід, правове регулювання, адміністративно-правовий статус, суддівський корпус, формування суддівського корпусу.

Постановка проблеми. В Україні склалися власні традиції формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня, проте слід визнати, що вони частково побудовані ще на радянських стандартах та засадах, що зумовлює необхідність дослідження досвіду у цій сфері зарубіжних країн з метою його

демократизації, що, своєю чергою, сприятиме відправленню ефективного, своєчасного та справедливого правосуддя. Щодо формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня варто зауважити, що в Україні з 2014 р. запроваджена судова реформа, мета якої - привести судочинство нашої країни до європейських стандартів та забезпечити захист прав, свобод і законних інтересів громадян шляхом своєчасного, ефективного та справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Одним із ключових питань цієї реформи є створення прозорих та ефективних механізмів формування суддівського корпусу, який би забезпечив таке судочинство, сприяв подоланню корупції в судовій системі та відновив довіру суспільства до себе. І, звичайно, нові правила Закону України «Про судоустрій і статус суддів» стали результатом своєрідного «міксу» зарубіжного досвіду щодо формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня, та особливостей національного розвитку даної групи суспільних відносин.

На міжнародному та європейському рівні питанням формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня, а також підвищенню професійного рівня діючих суддів (безперервне підвищення кваліфікації або безперервна підготовка), приділяється достатньо велика увага [1, с. 234]. Про визнання важливості формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня свідчить прийняття цілого ряду міжнародних норм: Основних принципів ООН з питань незалежності судової спільноти; документів Ради Європи, зокрема Рекомендації R(2010)12 з питання про незалежність, ефективність і роль суддів; Європейської хартії про статусу суддів; пунктів 10-13 Висновку КСЕС № 1 (2001) і Висновку № 3 (2002). А найважливішим документом, де ретельно розглядаються питання формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня, є Висновок КСЕС № 4 про належну

початкову підготовку працівників судових органів та підвищення кваліфікації суддів на національному та європейському рівнях. Міжнародно-правовими актами, що визначають формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня, є Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя (1983 р.), Основні принципи незалежності судових органів, розроблені ООН (1985 р.), Європейська хартія про статус суддів (1993 р.), Загальна (універсальна) хартія судді (1999 р.), Рекомендація № R (94) Комітету міністрів Ради Європи «Незалежність, дієвість та роль суддів» (1994 р.).

В європейських країнах на практиці, як правило, створюються окремі спеціальні структури, яким доручається організувати формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня. Причому майже у всіх випадках ці органи є незалежними від виконавчої та законодавчої гілок влади, хоча ці гілки влади можуть певним чином впливати на процес управління формуванням суддівського корпусу та забезпеченням його належного кваліфікаційного рівня. Крім того, частина відповідних установ мають статус юридичної особи, а інші можуть бути лише підрозділами «незалежного органу» або ж організаційними підрозділами самої судової системи. У більшості випадків одній і тій же установі з формування суддівського корпусу та забезпечення його належного кваліфікаційного рівня доручають підготовку не лише суддів, а й прокурорів, хоча механізми їх початкової підготовки і подальшого підвищення кваліфікації без відриву від основної роботи можуть не збігатися [2, с. 11].

Світовій практиці відомі різні способи заняття посади судді: починаючи від призначення главою держави і закінчуючи обранням його населенням. Зокрема, наприклад, королем або королевою судді призначаються у Бельгії, Данії та Норвегії (за поданням міністра юстиції), Іспанії (за поданням Генеральної ради судової влади). Суддів вищих судів призначає королева також у Великій Британії, інших суддів призначає лорд-канцлер. Судді призначаються президентом в США (судді федеральних

судів), Австралії (судді вищих судів), Німеччині (за поданням відповідних міністрів), Франції (за рекомендацією Вищої ради магістратури або за поданням міністра юстиції з позитивним висновком Вищої ради магістратури), Італії (за поданням міністра юстиції), в республіці Мальта (за поданням прем'єр-міністра), в Албанії (за поданням Вищої Ради юстиції), у Греції (після попереднього рішення Вищої суддівської ради), у Нідерландах (за рекомендацією суду, підтриманою Радою юстиції), у Польщі (за поданням Національної Ради суддів), у Румунії (на основі пропозицій Вищої Ради магістратів), у Чехії (за пропозицією Вищої ради юстиції). Кабінетом міністрів судді призначаються, для прикладу, в Японії (на основі списку, складеного Верховним судом). У Німеччині судді Федерального конституційного суду обираються парламентом. А у швейцарських кантонах їх обирають у різний спосіб: або населенням, або радами кантонів, або ж їх призначають суди вищого рівня. Обрання суддів населенням під час виборчих кампаній здійснюється також у багатьох американських штатах [3, с. 86].

Висновок.

Отже, в нашій країні склалися власні традиції формування суддівського корпусу, переведення суддів та забезпечення їх належного кваліфікаційного рівня, проте слід визнати, що вони частково побудовані ще на радянських стандартах та засадах, що зумовлює необхідність дослідження досвіду у цій сфері зарубіжних країн з метою його демократизації, що, своєю чергою, сприятиме відправленню ефективного, своєчасного та справедливого правосуддя.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ: Істина, 2010. 488 с.

2. Подготовка судей : доклад. Страсбург : Генеральная дирекция по вопросам прав человека и верховенства права. 2012. 278 с.

3. Винар Л. В. Правовий статус юридичних осіб, заснованих державою : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.03. Львів, 2006. 193 с.

Proper performance of the functions of formation of the judicial corps, transfer of judges and provision of its proper qualification level by the Higher Qualification Commission of Ukraine are to a large extent determined by the properly organized training of employees of judicial bodies, which definitely helps to ensure the competence of the judicial system, and therefore acts as an important element of the formation of an effective justice system. Moreover, the presence of employees of judicial bodies with proper professional training is one of the main prerequisites for the judicial branch of power to enjoy respect and deserve it.

Key words: world and European experience, legal regulation, administrative and legal status, judicial corps, formation of the judicial corps.